

Kommunes eierstyring

Hitra kommune

Eierskapskontroll

2023

EK1044

FORORD

Revisjon Midt-Norge SA har gjennomført eierskapskontrollen på oppdrag fra Hitra kommunes kontrollutvalg i perioden juli 2023 til november 2023.

Vi vil takke alle som har bidratt med informasjon i prosjektet.

Alle rapporter fra Revisjon Midt-Norge SA publiseres på www.revisjonmidtnorge.no.

Orkanger, 17.11.2023

Arve Gausen

Oppdragsansvarlig revisor

Margrete Haugum

Prosjektmedarbeider

SAMMENDRAG

Temaet for rapporten er kommunens folkevalgte styring av eierskapet i frittstående selskaper. Revisjonen har undersøkt om Hitra kommune lever opp til de krav og forventninger som stilles til folkevalgt styring og kontroll over eierinteressene, og kommet med noen anbefalinger om hvordan dette kan forbedres.

Er kommunens eierstyring i samsvar med utvalgte krav og anbefalinger?

Revisor konkluderer med at Hitra kommunes eierstyring er i hovedsak i samsvar med utvalgte krav og anbefalinger.

Kommunen har vedtatt en eierskapsmelding i forrige valgperiode, som oppfyller lovkravet til innhold. Det er videre plan om å revidere eierskapsmeldingen i 2024. Det savnes en tydeligere avklaring knyttet til eierrepresentantenes mandat, samt eierføringer for behandling av vedtekter, selskapsavtaler og andre styringsdokumenter for eide selskap i eierstrategiene.

Kommunestyret får opplæring i eierskap, men for noen er ikke denne opplæringen tilstrekkelig for å ha en god forståelse av roller, styringslinjer og ansvarsfordeling, som er viktig i kommunens eierstyring.

Kommunestyret oppnevner sentrale folkevalgte som eierrepresentanter, og disse møter i hovedsak i eierorganene. Myndigheten til eierrepresentantene er i hovedsak avklart. Det er behov for presiseringer knyttet til hva det medfører å møte uten bundet mandat, samt hvordan sentrale endringer i vedtekter i eide selskap skal behandles i kommunen.

Av de to selskapene som er undersøkt, har et selskap bestemmelser om bruk av valgkomité for styrevalg. Begge utvalgte selskap mangler instruks for valgkomitéen. Videre er styret i morselskapet DalPro Holding AS, også styre i flere av datterselskapene, noe som strider med KS-anbefalingene og kan medføre rolleblanding og habilitetsutfordringer. Styret og generalforsamling i datterselskapet DalPro AS utøves av de samme personene i en dobbeltrolle, noe som også kan medføre rolleblanding og habilitetsutfordringer. Kommunestyret som eier av konsernselskapet DalPro Holding AS bør ha oppmerksomhet på krav til styringsforhold og dobbeltroller. Dette for å gi føringer for å unngå rolleblanding i sine vedtatte eierstrategier til eide selskap. Styrevervregisteret har mangelfulle opplysninger om styreverv i de to utvalgte selskapene. Kommunestyret har ikke hatt en prinsipiell diskusjon knyttet til fastsettelse av styregodtgjørelse i eide selskap.

Revisor anbefaler kommunen å revidere og tydeliggjøre eierstrategiene knyttet blant annet til eierrepresentantens myndighet, behov for behandling av vedtekter i eide selskap og styring av eide konsernselskaper. Videre å:

- Gi føringer for at alle selskaper har vedtektsfestet bruk av valgkomité og instruks for valgkomitéens arbeid.
- Oppdatere selskapsinformasjon om DalPro Holding AS i eierskapsmeldingen.
- Være aktiv pådriver for at styreverv registreres i styrevervregisteret.
- Gjennomføre en prinsipiell diskusjon om styregodtgjørelse i eide selskap.
- Å tilby opplæring om eierstyring til kommunestyrets medlemmer ut over folkevalgt-opplæringen.

Har kommunen system for oppfølging av sine eierskap og følges disse, herunder forutsigbare kommunikasjonsformer mellom kommunestyret og eierrepresentant?

Revisor konkluderer med at Hitra kommune har i hovedsak systemer for oppfølging av sine eierskap som følges, samt etablert forutsigbare kommunikasjonsformer.

Det kan være hensiktsmessig å diskutere og avklare arbeids- og informasjonsdeling i oppfølgingsarbeidet. Dette for å sikre tilstrekkelig involvering fra kommunestyret som eier. Hitra kommune eier mange ulike selskaper. Derfor er det nyttig med en arbeidsfordeling i oppfølgingsarbeidet. Noen selskaper er av ulike årsaker viktigere for Hitra samfunnet, og må følges tettere opp enn andre. Kommunestyret bør vurdere hvilke selskaper de ønsker å være tettere på som eier, og i den forbindelse klargjøre hvilke selskaper som følges opp av kommunestyret og/eller formannskapet, samt i dialogen med eierrepresentant som utfører eierstyringen. Hvilken informasjon som skal være tilgjengelig årlig fra selskapene og til hvilket folkevalgt organ, bør også avklares tydeligere.

Revisor anbefaler kommunen å revidere arbeids- og informasjonsdelingen i oppfølgingsarbeidet av eide selskap, samt avklare hvilken informasjon som skal være tilgjengelig for eide selskap i folkevalgte organ.

INNHALDSFORTEGNELSE

Forord	2
Sammendrag.....	3
Innholdsfortegnelse	5
1 Innledning.....	7
1.1 Bestilling	7
1.2 Problemstillinger	7
1.3 Metode	7
1.4 Kommunens uttalelse om rapport	9
1.5 Rapportens oppbygging	9
2 Hitra kommunes eierskap	10
2.1 Aksjeselskaper	10
2.2 Interkommunale selskaper.....	10
2.3 Samvirkeforetak	11
2.4 DalPro Holding AS.....	11
2.4.1 Overgangen til konsernmodell.....	12
2.5 Trondheim havn IKS.....	14
2.5.1 Kristiansund og Nordmøre havn IKS - Trondheim havn IKS.....	15
3 Kommunens eierstyring.....	17
3.1 Problemstilling	17
3.2 Kontrollkriterier	17
3.3 Kommunens styringsdokumenter	18
3.3.1 Eierskapsmelding.....	18
3.3.2 Opplæring av folkevalgte	19
3.4 Eierrepresentasjon	20
3.4.1 Eierrepresentanter	20
3.4.2 Eierrepresentantens myndighet	22
3.5 Sammensetning og valg av styre.....	22
3.5.1 Bruk av valgkomite og retningslinjer for deres arbeid	22
3.5.2 Styrevervregisteret.....	25
3.5.3 Godtgjørelse	25
3.6 Vurdering.....	26
3.6.1 Kommunens eierskapsmelding	26
3.6.2 Andre styringsdokumenter	26
3.6.3 Opplæring av folkevalgte	27
3.6.4 Oppnevning av eierrepresentanter, deltakelse i selskapenes eierorgan og myndighet	27
3.6.5 Valg av styre	28
3.7 Konklusjon.....	29

3.8	Anbefalinger	30
4	Oppfølging av eierskap.....	31
4.1	Problemstilling	31
4.2	Kontrollkriterier	31
4.3	Kommunens oppfølging av eierskapet.....	31
4.3.1	Eiermøter	31
4.3.2	Rapport om selskapenes tilstand	32
4.3.3	Forutsigbare kommunikasjonsformer	33
4.3.4	Resultat fra spørreundersøkelsen	33
4.4	Vurdering.....	35
4.4.1	Eiermøter	35
4.4.2	Årlig rapport om selskapenes tilstand.....	36
4.4.3	Kommunikasjonsformer - folkevalgte organer og eierrepresentanter.....	36
4.5	Konklusjon.....	37
4.6	Anbefaling	37
	Kilder	38
	Vedlegg 1 – Utledning av vurderingskriterier	39
	Vedlegg 2 – Uttalelse	44

Tabell

Tabell 1.	Aksjeselskap hvor Hitra kommune er eier.	10
Tabell 2.	Interkommunale selskap hvor Hitra kommune er eier.....	11
Tabell 3.	Samvirkeforetak hvor Hitra kommune er eiere.....	11
Tabell 4.	Styret i DalPro Holding AS	12
Tabell 5.	Styret i Trondheim havn IKS.....	15
Tabell 6.	Representasjon i eierorgan - første møte i 2023.....	21

Figurer

Figur 1.	Har du som politiker deltatt i:	34
Figur 2.	I hvor stor grad opplever du at du har fått:.....	35

1 INNLEDNING

1.1 Bestilling

Kontrollutvalget i Hitra kommune bestilte en eierskapskontroll av den generelle eierstyringen i Hitra kommune i sak 48/22, den 05.12.2022. Bestillingen er gjort med bakgrunn i plan for eierskapskontroll 2022-2024. Kontrollutvalget vedtok prosjektplanen i sak 11/23, den 13.02.2023.

Kontrollutvalget ønsker å få belyst om Hitra kommune har lagt til rette for god eierstyring, gjennom å se på om:

- a. Kommunen har et overordnet system, tydelig retningslinjer og føringer for eierskapsoppfølging som samsvarer med det som er anbefalt?
- b. Kommunen sikrer at eierrepresentantene kjenner til og følger de retningslinjer og føringer som er lagt til grunn?
- c. Det velges sentrale folkevalgte som eierrepresentanter?
- d. Det er opprettet rutiner for rapportering og kommunikasjon mellom kommunestyret, eierrepresentantene og selskapene?

1.2 Problemstillinger

Følgende problemstillinger besvares i rapporten:

1. Er kommunens eierstyring i samsvar med utvalgte krav og anbefalinger?
2. Har kommunen system for oppfølging av sine eierskap og følges disse, herunder forutsigbare kommunikasjonsformer mellom kommunestyret og eierrepresentant?

Hitra kommune har mange eierinteresser i selskaper. En oversikt over selskapene finnes i kapittel to. Selskapene DalPro Holding AS og uttreden av Kristiansund og Nordmøre havn IKS samt inntreden av Trondheim havn IKS er valgt ut for nærmere undersøkelse av hvordan eierstyringen utøves.

1.3 Metode

Eierskapskontrollen er gjennomført i henhold til NKRF (kontroll og revisjon i kommunene) sin standard for eierskapskontroll, RSK 002. Revisor har vurdert egen uavhengighet overfor Hitra kommune, jf. kommuneloven § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon kapittel 3.

I eierskapskontrollen er det samlet inn data gjennom dokumentgjennomgang, brønnøysundregistrene, intervjuer og spørreundersøkelse.

Intervju

Revisor har intervjuet ordfører/eierrepresentant og kommunedirektør. Begge har verifisert referatet fra intervjuene. I tillegg har det vært e-post dialog med ansatte i kommunen knyttet til etterspurt dokumentasjon for undersøkelsesområdet.

Dokumentgjennomgang

Revisor har hentet inn og gjennomgått eierskapsmelding, protokoller fra representantskap /eiermøter og årsmøter fra kommunens eide selskaper. Videre er vedtekter og protokoller fra folkevalgte saker om uttreden av Kristiansund og Nordmøre Havn IKS, inntreden i Trondheim havn IKS og organisering av DalPro Holding AS innhentet.

Spørreundersøkelse

Revisjonen har gjennomført en spørreundersøkelse knyttet til problemstillingene i eierskapskontrollen og sendt den til kommunestyrets 24 faste medlemmer for perioden 2019-2023. Invitasjonen til å delta i undersøkelsen ble sendt den 07.09.2023. Den 14.09.2023 og 19.09.2023 ble det sendt en påminnelse om å besvare undersøkelsen. Undersøkelsen ble sendt kommunestyrerepresentantens oppgitte e-postadresser og avsluttet den 26.09.2023. Undersøkelsen ble besvart av 8 medlemmer (33 prosent), 3 medlemmer ga noen svar (13 prosent) og 13 medlemmer (54 prosent) har ikke besvart undersøkelsen. Dette gir ikke et tilstrekkelig grunnlag for å dra egne slutninger ut fra resultatene i spørreundersøkelsen, disse må ses i sammenheng med

øvrige data. Revisor legger med resultatene fra spørreundersøkelsen i rapportens datadel i kapittel 4.3.4.

Vurdering av metode

Revisor vurderer at valget av metoder for datainnsamling til sammen gjør at vi har et tilstrekkelig datagrunnlag for å kunne konkludere på problemstillingene. Revisor har vektlagt data fra dokumentgjennomgangen og intervjuene i vurderinger og konklusjon. Resultatene fra spørreundersøkelsen er forbundet med stor usikkerhet, ettersom det er en lav svarprosent. Det betyr at synspunktene fra de som svarte kan få en urettmessig stor betydning. Data fra spørreundersøkelsen er derfor i mindre grad vektlagt. Til tross for purringer lyktes ikke revisor å få en høyere svarprosent. Dette kan ha sammenheng med tidspunktet for gjennomføring av undersøkelsen, da den kom helt på tampen av kommunestyreperioden. På den annen side er det da kommunestyrerepresentantene har de beste forutsetninger for å svare.

1.4 Kommunens uttalelse om rapport

Rapporten ble sendt til tidligere ordfører og kommunedirektør til uttalelse den 1. november 2023. Vi mottok svar fra tidligere ordfører den 1. november 2023 med noen fakta korrigeringer knyttet til kommunens deltakelse i representantskapsmøter, som er endret. Vi mottok svar fra kommunedirektør den 15.11.2023. Dette svaret har også medført noen korrigeringer i datadelen. Rapportens vurderinger eller konklusjoner er ikke endret. Uttalelsene ligger som vedlegg til rapporten.

1.5 Rapportens oppbygging

Kapittel 2 gir en oversikt over kommunens eierinteresser i selskaper som revisor vurderer som vesentlige eierskap.

Kapittel 3 omhandler den første problemstillingen om kommunens arbeid med eierskap sett i forhold til generelle krav og anbefalinger om eierskap.

Kapittel 4 omhandler den andre problemstillingen om kommunens oppfølging av eierskapene.

Kapittel 3 og 4 om problemstillingene er bygd opp med vurderingskriterier som er utledet i vedlegg en. Videre er det presentert data, og avslutningsvis har revisor vurdert funnene i forhold til vurderingskriteriene, og konkludert på problemstillingene og avslutningsvis gitt noen anbefalinger til videre arbeid.

2 HITRA KOMMUNES EIERSKAP

I dette kapitlet presenteres en oversikt over de selskapene som Hitra kommune har eierinteresser i. Oversikten er avgrenset til selskaper som er egne rettssubjekter, slik som aksjeselskaper, interkommunale selskaper og samvirkeforetak.

2.1 Aksjeselskaper

Aksjeselskaper reguleres av lov om aksjeselskaper (LOV-1997-06-13-44). Et aksjeselskap er et selskap hvor deltakerne ikke har noe personlig ansvar for selskapets forpliktelser. Et aksjeselskap kan ha en eller flere eiere.

Tabell 1. Aksjeselskap hvor Hitra kommune er eier.

Selskap	Eierandel i prosent
Trønder Energi AS	2,69
DalPro Holding AS	51
ReMidt Næring AS	7,22
Museene i Sør-Trøndelag AS	3,7
Tjeldbergodden Utvikling AS	3,6
Midt-Norsk Fergeallianse AS	14,29
Oi – Trøndersk Mat og Drikke AS	0,44
Trøndelag Reiseliv AS	0,04
Thams Innovasjon AS	0,293
Trøndelag Sparebank AS	0,687

Kilde: Eierskapsmelding 2020-2024, vedlegg en

I denne eierskapskontrollen undersøkes DalPro Holding AS nærmere, se kapittel 2.4. Kommunen har også eierandeler i KLP.

2.2 Interkommunale selskaper

Interkommunale selskaper reguleres av lov om interkommunale selskap (LOV-1999-01-29-6). For å være et interkommunalt selskap må alle deltakere være kommuner, fylkeskommuner eller interkommunale selskaper. Et tilleggskrav er at den enkelte deltaker hefter ubegrenset for en prosentandel eller brøkdel av selskapets forpliktelser, som til sammen utgjør selskapets samlede forpliktelser.

Tabell 2. Interkommunale selskap hvor Hitra kommune er eier

Selskap	Eierandel i prosent
Konsek Trøndelag IKS	1,1
ReMidt IKS	3,9
Trondheim havn IKS	2
IKA Trøndelag IKS	2,18
Midt-Norge 110-sentral IKS	1,45

Kilde: Eierskapsmelding 2020-2024, vedlegg en

I denne eierskapskontrollen undersøkes Trondheim havn IKS nærmere, inkludert uttreden av Kristiansund og Nordmøre havn IKS, i kapittel 2.5.

2.3 Samvirkeforetak

Samvirkeforetak reguleres av samvirkelova (LOV-2007-06-29-81). I loven er hovedformålet til et samvirkeforetak å fremme de økonomiske interessene til medlemmene gjennom deltakelse i virksomheten. Et samvirkeforetak må ha minst to medlemmer. Medlemmer kan melde seg inn og ut, noe som påvirker det enkelte medlem sin eierandel. Utgangspunktet er at et medlem har en stemme.

Tabell 3. Samvirkeforetak hvor Hitra kommune er eiere

Selskap	Eierandel i prosent
Biblioteksentralen BA	
Revisjon Midt-Norge SA	1,8
Hitrahallen SA	18,95
Sodvin Holding SA	

Kilde: Eierskapsmelding 2020-2024, vedlegg en

2.4 DalPro Holding AS

DalPro Holding AS ble stiftet i 2020 med vedtektsfestet formål om å eie, kjøpe og selge aksjer innen eiendom, kurs- og attføringsvirksomhet samt virksomhet som naturlig står i forbindelse med dette innenfor eierkommunenes grenser. DalPro Holding AS eies av Hitra kommune med 51 prosent og Frøya kommune med 49 prosent av aksjene. DalPro Holding AS eier datterselskapene DalPro Utvikling AS og DalPro AS. Formålene til datterselskapene er:

DalPro Utvikling AS (stiftet 2020):

Drive kompetansepluss kurs, norskkurs, datakurs og prosjektledelse, samt virksomhet som naturlig står i forbindelsen med dette.

DalPro AS (stiftet 1988):

Hovedvirksomhet er attføring. Bedriften skal drive kvalifisering gjennom fremstilling av produkter av høy kvalitet og handel for å kunne tilby realistisk og utviklende arbeidstrening til mennesker som har uavklart arbeidstilknytning. Samtidig skal DalPro tilby arbeidsutprøving i eksterne bedrifter. Hensikten er å bidra til at deltakerne kan bli i stand til å forsørge seg selv ved eget arbeid. For personer som har varig uføretrygd kan bedriften tilby opplæring og tilsetning i varig tilrettelagt arbeid i DalPros produksjonsavdelinger eller bistand til tilrettelagt arbeid i ordinært arbeidsliv. DalPro skal både drive opplæring og også gi tilbud til flyktninger, innvandrere, elever, arbeidsledige og sosialhjelpsmottakere. Selskapet skal i samarbeid med eierkommunene, næringslivet, Staten, NAV, helse- og sosialtjeneste og skole bidra til at den enkelte deltaker når sine mål om god livskvalitet, kunnskap og arbeidstilknytning ut ifra den enkeltes forutsetninger.

Tabell 4. Styret i DalPro Holding AS

Styret	
Styreleder	Ove Haugen
Styremedlem	Geir Egil Meland
Styremedlem	Synnøve Aukan
Styremedlem	Lene Dahlø Skarsvåg
Styremedlem	Vidar Oscarson
Varamedlem	Randi Storsve Lindquist
Varamedlem	Aleksander Søreng
Varamedlem	Kolbjørn Ulvan
Varamedlem	Bente Kristin Øyen

Kilde: Protokoll Generalforsamling, 23.5.2023

Daglig leder i selskapet er Ole-Morten Sørvig.

2.4.1 Overgangen til konsernmodell

I ekstraordinær generalforsamling 31.10.2019 ble det enstemmig vedtatt ny selskapsstruktur og planer om overgang til konsernmodell for selskapet. Vedtaket ble fattet under forutsetning av positive vedtak i de respektive eierkommunenes formannskap/ kommunestyre.

Hitra kommunestyre behandlet saken om overgang til konsernmodell den 21.11.2019, sak 45/2019. I saksutredningen fra DalPro AS går det fram at DalPro er leverandør av tjenester som ikke understøtter arbeidet med arbeidsforberedende trening og varig tilrettelagt arbeid, og hvis disse tjenestene skal tilbys framover, må de skilles ut i egen juridisk enhet. Konsernmodellen skapes ved at DalPro Holding AS stiftes som et morselskap eid av Hitra og

Frøy kommune, mens DalPro Holding AS blir eier av DalPro AS (det opprinnelige selskapet) og DalPro Utvikling AS, som også stiftes i forbindelse med konserndannelsen. DalPro AS vil da fortsatt være ansvarlig for arbeidsforberedende trening og varig tilrettelagt arbeid i tråd med tiltaksforskriften. DalPro Holding AS vil eie 100 prosent av DalPro AS og DalPro Utvikling AS. Hitra kommune vil etter dette ha 51 prosent eierandel i DalPro Holding AS.

I saken vise det blant annet til at organisasjonsendringen vil ikke ha praktiske implikasjoner for eierkommunene utover at det må opprettes et nytt holdingselskap. Dagens DalPro vil beholde sitt navn, sitt organisasjonsnummer og det aller meste av selskapets verdier, også i den nye strukturen, men nå som et datterselskap av DalPro Holding AS. Rådmannen slutter seg til DalPro sine egne vurderinger og anbefaler ny konsernstruktur.

I orienteringssak 2/2022 til kommunestyret den 03.03.2022 ble det gitt en orientering som gjelder opprettelse av eiendomsselskapet DalPro Eiendom Frøya AS. DalPro Holding AS orienterte eierkommunene om at de nylig har opprettet et nytt datterselskap, DalPro Eiendom Frøya AS. Bakgrunnen for opprettelsen av det nye datterselskapet er den pågående prosessen med å etablere et nytt vaskeri og flerbrukshus på Frøya. Dette på grunnlag av at den reviderte tiltaksforskriften fra NAV spesifiserer at forhåndsgodkjente attføringsbedrifter ikke har lov til å leie ut eiendom eller lokaler, selv ikke til et søsterselskap i samme konsern.

En organisatorisk oversikt over strukturen i DalPro Holding AS med datterselskap blir ifølge orienteringen, som følger:

DalPro Holding AS er eneste eier av datterselskapene DalPro AS, DalPro Utvikling AS, DalPro Eiendom Frøya AS og Smaker fra Øyriket AS. Mor- og datterselskaper har samme styresammensetning og daglig leder, med unntak av Smaker fra Øyriket AS der Sandra Bergsnev er daglig leder og et annet styre med Ole-Morten Sørvig som styreleder.

Smaker fra Øyriket AS ble stiftet 29.06.2021.

DalPro Holding AS sine vedtekter er datert 07.05.2020, og vedtatt i stiftelsesmøte i selskapets generalforsamling samme dag. I protokollen fra generalforsamling, punkt 6, vises det blant annet til behov for oppdatering av eierdokumenter. Vedtektene er ikke behandlet av Hitra kommunestyre, ifølge ansatte i kommunen. Revisor har mottatt vedtekter for DalPro AS, som er datert 20.5.2022.

Bakgrunn og forventninger til Hitra kommunes eierskap til DalPro AS er beskrevet i eierskapsmelding 2020-2024, sak 104/23 i formannskapet og omfatter følgende (DalPro Holding AS omtales ikke i Hitra kommunes eierskapsmelding):

... styrking av arbeidet med yrkesmessig rehabilitering var grunnlaget for etableringen av DalPro. Vinklingen mot yrkesmessig attføring var utslagsgivende for statens støtte til prosjektet. DalPro har utviklet sitt driftskonsept mange ganger siden starten for å styrke arbeidet med yrkesmessig rehabilitering, så som bygging av slakteri, videreforedling av hjort og villsau. Videre utvikling av Hammerstaddalen til en inspirasjon-, motivasjons- og opplevelsesarena var grunnlag for aksjekapitalutvidelsen i 2006. I 2017 ble aksjekapitalen igjen utvidet, og årsaken er utvidelse av virksomheten på Frøya med modernisering av vaskeriet og bygging av et flerbrukshus. Frøya kommune betalte inn aksjeutvidelsen på kr 1.492.000. Medførte høyere eierandel for Frøya og lavere eierandel for Hitra (fra 60% til 51%).

DalPro er et arbeidstilbud som favner videre enn noen andre bedrifter i øyregionen. Det skal dekke tilbud for de som faller utenfor det ordinære arbeidslivet. Bedriften er svært viktig, både for kommunen som eier og som tjenesteutøver og forvalter. Selskapets ansvar i denne sammenhengen må forventes ivaretatt og utviklet i samsvar med etterspørsel og behov. I tillegg har bedriften en viktig rolle i produksjonen av lokal mat og derigjennom som avtaker og kjøper av både vilt og husdyr. Lokal grønn produksjon og opplevelses tilbud for barn og unge, lokalbefolkning og tilreisende er ellers muligheter som det forventes blir videreutviklet.

2.5 Trondheim havn IKS

Trondheim havn IKS ble stiftet i 2005. Selskapets formål er:

Samordne og utvikle en effektiv, sikker og rasjonell havnevirksomhet innenfor samarbeidsområdet som skaper forutsetninger for en effektiv og konkurransedyktig

sjøtransport i Midt-Norge. Sørge for at sikkerhet og framkommelighet i selskapets havner og deltakerkommunens sjøområder. Ivareta alle forvaltningsmessige og administrative oppgaver som etter lov om havner og farvann påligger kommunene, samt håndheve de bestemmelser som etter samme lov med tilhørende forskrifter gjelder innenfor kommunenes sjøområder. Målsettingen for TH's virksomhet er at de samlede havneressursene til enhver tid skal utgjøre et konkurransedyktig havnetilbud for brukerne. For at havnene skal kunne opprettholde og videreutvikle trafikkgrunnlaget, skal TH kunne engasjere seg i alle former for havnetilknyttet virksomhet, herunder samferdselsspørsmål og næringsutvikling som innenfor samarbeidsområdet finnes hensiktsmessig og økonomisk fordelaktig for havneselskapet og det næringslivet havnene skal betjene.

Trondheim havn eies av kommunene Orkland, Trondheim, Malvik, Stjørdal, Levanger, Verdal, Steinkjer, Frosta, Inderøy, Indre Fosen, Frøya, Namsos, Skaun og Hitra. (Selskapsavtalen 1.1.2023) Hitra kommune trådte inn i selskapet i 2023.

Tabell 5. Styret i Trondheim havn IKS

Styret	
Styreleder	Ingvill Kvernmo
Nestleder	Svein Eggen
Styremedlem	Trygve Berdal
Styremedlem	Gunn Iren Berg Svendsen
Styremedlem	Hanne Digre
Styremedlem	Ole L. Haugen *
Styremedlem	Anita Veie
Varamedlem	Kårhild Hallager Berg
Varamedlem	Arild Thomassen
Varamedlem	Eva Annie Svendsen
Varamedlem	Nils Jørgen Karlsen
Varamedlem	Kjerstin Opdahl Skistad
Varamedlem	Håkon Okkenhaug

Kilde: Representantskapsmøte Trondheim havn 1.6.2023

Trondheim havn IKS ledes av Knut Thomas Kusslid. * Ole L. Haugen ble innvalgt som styremedlem fra 1.6.2023.

2.5.1 Kristiansund og Nordmøre havn IKS - Trondheim havn IKS

I sak 126/20, den 26.11.2020 vedtok Hitra kommunestyre å varsle om uttreden av Kristiansund og Nordmøre havn IKS samt å søke om å bli deltakerkommune i Trondheim havn IKS.

Kommunestyret i Hitra behandler den 16.12.2021, sak 116/21 *Uttreden av havneselskap* og sak 117/21 *Inntreden i havneselskap*. I sak 116/21 vedtok kommunestyret uttreden av Kristiansund og Nordmøre havn IKS med virkning fra 01.01.2023. Kommunedirektøren fikk fullmakt til å forhandle videre om Hitra kommunes utløsningssum for eierandelen på 6 prosent. Kommunestyret tok til etterretning at partene ikke var kommet fram til en minnelig avtale om overtakelse av kaifronten, gnr. 123, bnr. 15.

I sak 117/21 besluttet kommunestyret å søke medlemskap i Trondheim havn IKS, og godkjente avtalen mellom Hitra kommune og Trondheim havn IKS datert 03.12.2021. Kommunedirektøren fikk fullmakt til å framforhandle nødvendige avtaler, for framleggelse for kommunestyret for endelig godkjenning.

I sak 13/22 besluttet kommunestyret å godkjenne selskapsavtalen om deltakelse i Trondheim Havn IKS fra 01.01.2023.

Bakgrunn og forventninger til eierskapet i Trondheim havn IKS er beskrevet i eierskapsmelding 2020-2024, sak 104/23 i formannskapet og omfatter følgende:

Bakgrunn for eierskapet beskrives til å videreutvikle regionalhavna Hitra kysthavn.

Hitra kommune forventer at Trondheim havn bidrar til å forvalte farledene og videreutvikle havnetilbudet i kommunen, innenfor rammene som lovverk og forskrifter fastsetter. Videre forventes det at havneselskapet aktivt bidrar til å videreutvikle Hitra kysthavn, herunder slik at dette blir et attraktivt og bærekraftig knutepunkt i Midt-Norge.

3 KOMMUNENS EIERSTYRING

3.1 Problemstilling

Det er utarbeidet følgende problemstilling om kommunens eierstyring:

Er kommunens eierstyring i samsvar med utvalgte krav og anbefalinger?

De utvalgte krav og anbefalinger er knyttet til følgende:

- Kommunestyret som eier
- Eiernes styringsdokumenter
- Eierrepresentasjon
- Sammensetning og valg av styre

3.2 Kontrollkriterier

Følgende vurderingskriterier er utledet for denne problemstillingen:

Kommunens styringsdokumenter:

- *Kommunen bør jevnlig revidere styringsdokumentene som regulerer styringen av eide selskaper.*

Kommunestyret som eier:

- *Det bør gjennomføres obligatorisk opplæring av, og gis informasjon til folkevalgte om eierstyring, herunder om roller, styringslinjer og ansvarsfordeling.*

Eierrepresentasjon:

- *Kommunen bør utnevne sentrale folkevalgte som eierrepresentanter.*
- *Eierstyringen skal utøves gjennom deltakelse i selskapenes eierorgan.*
- *Myndigheten til kommunens eierrepresentant bør være tydelig avklart.*

Sammensetning og valg av styre:

- *Det bør vedtektsfestes en ordning med bruk av valgkomité.*
- *Valgkomiteen bør ha retningslinjer for styrets sammensetning, kompetanse og habilitet.*
- *Kommunen bør ha en prinsipiell diskusjon om registrering av styreverv i styreregisteret og godtgjøring av styreverv.*

Utledningen av vurderingskriteriene finnes i vedlegg en.

3.3 Kommunens styringsdokumenter

3.3.1 Eierskapsmelding

Hitra kommune har en eierskapsmelding som ble vedtatt av kommunestyret i sak 108/20 den 05.11.2020. I kommunestyrets punkt tre i vedtaket står det at vedlegg en (om eide selskap) til eierskapsmeldingen oppdateres årlig og behandles hver høst i formannskapet.

Eierskapsmeldingen har ti prinsipper for eierstyring. Disse er:

1. Hitra kommune er en ansvarlig eier.
2. Hitra kommune utøver myndigheten og fremmer interessene overfor selskapene gjennom selskapenes eierorganer.
3. Hitra kommune er pådriver for at kommunens eierandel og størrelse blir reflektert i selskapsavtaler og vedtekter.
4. Hitra kommunes eierrepresentant skal ivareta kommunens eierinteresser, men møter ikke med bundet mandat. Det forventes at kommunens eierrepresentant agerer i tråd med denne eiermeldingen. Kommunens standpunkt i større sentrale og prinsipielle saker søkes forankret gjennom en bredere dialogprosess.
5. Hitra kommune er pådriver for at styrerepresentantene har relevant kompetanse, kapasitet og faglig bredde ut fra selskapets egenart og formålet med selskapet, og at alle styreverv registreres i KS sitt styrevervregister.
6. Hitra kommune praktiserer åpenhet rundt eierskapene. Kommunen er pådriver for at selskapene praktiserer prinsippet om meroffentlighet og transparens.
7. Hitra kommune skal være pådriver for at selskapene legger FN's bærekraftsmål til grunn for en bærekraftig utvikling.
8. Hitra kommune skal, så langt som mulig være pådriver for at lønns- og kostnadsnivået i selskapene er i samsvar med praksis og utvikling i egen kommune.
9. Hitra kommune skal være aktsom på at finansieringsbehovet (investeringer og fondsavsetninger) i selskapene er tilpasset formålet med eierskapet og selskapets kortsiktige og langsiktige behov.
10. Hitra kommune skal være pådriver for at selskapene har en god etisk standard, en god internkontroll og risikostyring i forhold til selskapets karakter.

Ordfører sier at i kommunens eierskapsmelding framgår det at kommunestyret har den til behandling en gang i valgperioden, gjerne så tidlig som mulig. Hovedregelen er en melding til

formannskapet hvert år med orientering om selskapene, selskapenes formål, forventninger og lignende. Selskapene går da gjennom enkeltvis. Hvis det er spesielle utfordringer, blir det en særskilt behandling. Eierstrategiene er beskrevet i eierskapsmeldingen. Disse har blitt justert opp gjennom årene og blitt bedre og bedre. Ordfører agerer etter eierstrategiene. Det varierer hvor mye diskusjon det blir i folkevalgte organ og disse går mer spesifikt på enkeltelskaper.

Kommunedirektøren sier at eierskapsprinsippene er fra 2020 og skal revideres i forbindelse med ny valgperiode. Administrasjonen har en rolle her. Kommunedirektøren oppfatter styringsverktøyene på eierskap som tydelig og god. Det som ble framlagt i 2020 var utarbeidet av kommunedirektøren, og det ble ikke veldig store justeringer i den folkevalgte behandlingen. Politikerne og administrasjonen er omforent om hvordan dette skal foregå. Kommunedirektøren opplever eierskapsmeldingen som godt verktøy for kommunen og opplever ikke dissens mellom administrasjonens håndtering og de folkevalgte forventningene. Systemet ivaretas uavhengig av skifte i folkevalgt ledelse.

Revisor finner at eierskapsmeldingens vedlegg en om selskapsinformasjon, som ble behandlet i formannskapet sak 124/23, omtaler selskapet DalPro AS (som eies av DalPro Holding AS) og ikke selskapet DalPro Holding AS hvor kommunen eier 51 prosent av aksjene.

3.3.2 Opplæring av folkevalgte

Ordfører sier at opplæring i eierskap er en del av KS Folkevalgtopplæringsprogram. Politikerne blir påminnet om eierskapene og politikerne må tenke over hvor aktiv de vil være som kommunestyrerepresentanter inn mot eierutøvelsen. Ordføreren har sagt til sekretær og kommunedirektøren at de må følge opp og forberede en folkevalgtopplæring etter valget.

Kommunedirektør sier at det har vært en opplæringsrunde med å sette folkevalgte inn i verktøyene for eierskap, eksempelvis eierskapsmeldingen. Kommunen har også invitert inn de selskapene kommunen har eierinteresser i for å ha dialog med folkevalgt nivå. De fleste selskapene møter i kommunestyret, noen i formannskapet. Nå blir det informasjon fra de eide selskapene i kommunestyret, fordi det er mange nye folkevalgte. Det er viktig å ha dialog med folkevalgt nivå tidlig. De første to dagene i opplæringa vil handle om roller og rolleforståelse som følge av kommunens delegeringsreglement.

3.4 Eierrepresentasjon

3.4.1 Eierrepresentanter

I kommunens eierskapsmelding henvises det til at den som skal representere kommunen i generalforsamlinger må ha særskilt fullmakt fra kommunestyret. I delegeringsreglementet er representasjonen delegert fra kommunestyret til ordfører.

Hitra kommunes delegeringsreglement er vedtatt i sak 120/20 den 27.11.2020. Her heter det i punkt 3.2.2:

Ordføreren gis myndighet til å møte på kommunens vegne ved årsmøter og generalforsamlinger i selskaper, sammenslutninger o.l. der Hitra kommune er deltaker/medeier dersom det ikke er gjort særlig vedtak om annen kommunal representasjon. Ordfører representerer Hitra kommune i saker for domstolene hvor Hitra kommune er part. Ordfører kan delegerer denne myndigheten i hvert enkelt tilfelle.

I eierskapsmeldingen står det i forbindelse med interkommunale selskaper at kommunestyret velger representant til representantskapet slik det følger av selskapsavtalen for det enkelte interkommunale selskap. Videre står det at er det ordfører som møter i representantskapet med mindre annet er særskilt bestemt av kommunestyret, ifølge delegeringsreglementet for Hitra kommune.

I tilknytning til samvirkeforetak står det i eierskapsmeldingen av kommunestyret velger kommunestyrets representant til årsmøtet. Kommunestyrets representant følger av delegeringsreglement og lovverk.

Ordfører sier at ordfører er eierrepresentant i de fleste eide selskaper. Unntaket er Sodvin SA hvor tidligere ordfører i Snillfjord er eierrepresentant, fordi vedkommende kjenner selskapet fra tidligere. For eksempelvis 110-sentralen IKS og Interkommunalt arkiv Trøndelag IKS er det administrativt ansatte som er eierrepresentanter, fordi det er spesifikke administrasjonsfag. Kommunestyret har oppnevnt disse. Hovedregelen er at ordfører er eierrepresentant og vedkommende kan utstede fullmakt til andre. Da er det varaordfører som har møtt noen ganger.

Kommunedirektør sier at det fungerer greit at det er ordfører som håndterer alle eierskapene. Å ivareta eierskapet blir i Hitra ansett som en vesentlig del av ordførerrollen. Det bidrar til å profesjonalisere eierskapsoppfølging. En eierrepresentant skal ha kunnskap og evne å se

sammenheng mellom de ulike eierskapene i selskapene, eksempelvis energi og avfallshåndtering, ifølge kommunedirektøren.

Når det gjelder interkommunale selskaper (IKS) krever lovverket at det velges fast eierrepresentant og to vararepresentanter til representantskapet, ifølge kommunedirektøren. Dette kravet er konsekvent fulgt opp i forbindelse med valg av eierrepresentanter i oppstart av ny valgperiode i kommunestyret.

Hitra kommune har valgt følgende som representanter til eiermøtet i Trondheim havn IKS i valgperioden 2019-2023: Ole L. Haugen, med Monica Mollan og John Lernes som varamedlemmer. (Formannskapet 70/23 og med meldingssaken til påfølgende kommunestyremøte). I DalPro Holding AS er det ordfører som møter i eiermøtet i henhold til delegerte myndighet vedtatt av kommunestyret i sak 120/20.

Revisor har undersøkt hvem som har møtt for Hitra kommune i eierorganene, første halvdel 2023. Dette er presentert i tabell seks.

Tabell 6. Representasjon i eierorgan - første møte i 2023

Selskap	Eierorgan	Møtende representant
DalPro Holding AS	Generalforsamling - 23.5.23	Ordfører Ole L. Haugen
ReMidt Næring AS	Generalforsamling - 30.6.23	Forfall
Museene i Sør-Trøndelag AS	Generalforsamling - 23.3.23	Svein Bertil Sæther
Tjeldbergodden Utvikling AS	Generalforsamling – 12.6.23	Ida Broholm
Midt-Norsk Fergeallianse AS	Generalforsamling – 26.6.23	Ordfører Ole L. Haugen
Oi – Trøndersk Mat og Drikke AS	Generalforsamling – 18.4.23	Ikke møtt
Thams Innovasjon AS	Generalforsamling – 23.5.23	Ikke møtt
Trøndelag Reiseliv AS	Generalforsamling – 9.6.23	Ikke møtt
Trønderenergi AS	Generalforsamling – 24.6.23	Ordfører Ole L. Haugen
Konsek Trøndelag IKS	Representantskap – 27.4.23	Ikke møtt
ReMidt IKS	Representantskap – 24.4.23	Ordfører Ole L. Haugen
IKA Trøndelag IKS	Representantskap – 27.4.23	Ingjerd Astad
Midt-Norge 110-sentral IKS	Representantskap – 19.4.23	Dag Robert Bjørsol
Trondheim Havn IKS	Representantskap – 1.6.23	Monica Mollan - fullmakt
Biblioteksentralen BA	Årsmøte – 26.4.23	Ikke møtt
Revisjon Midt-Norge SA	Årsmøte – 26.4.23	Ikke møtt
Hitrahallen SA	Årsmøte – 9.5.23	Fullmakt
Sodvin Holding SA	Årsmøte – 16.6.23	John Lernes

Kilde: Protokoller fra eierorgan

3.4.2 Eierrepresentantens myndighet

I Hitra kommune sin eierskapsmelding er et av prinsippene for eierstyring at eierrepresentantene skal ivareta kommunens interesser, men møter ikke med bundet mandat. Det forventes at kommunens eierrepresentant agerer i tråd med eierskapsmeldingen. Kommunens standpunkt i større, sentrale og prinsipielle saker søkes forankret gjennom en bredere dialogprosess.

Ordfører sier at eierprinsippet om at eierrepresentanten ikke møter med bundet mandat er fordi det er full tilslutning til at det er vanskelig å binde opp eierrepresentanten. Dette er noe kommunestyret har landet på, og som det har det vært diskusjoner om. Det må være respekt for at kommunen har en liten eierandel, men samtidig er aktiv i eierorganet.

Ordfører sier at saker drøftes i folkevalgte organ ved behov, eksempelvis Trønderenergi med salg av deler av selskapet. Dette var en stor sak som var til behandling i alle eierkommunene. I slike saker får eierrepresentanten med seg føringer. Kommunen inviterer selskapene til å orientere selv så langt det er mulig. Det gir politikerne muligheter til å stille spørsmål direkte og få høre svarene direkte.

At eierrepresentanten ikke møter med bundet mandat kan ha slagside begge veier, sier kommunedirektøren. Litt av bakgrunnen for at det har blitt slik, er den praksisen for eierstyring ordføreren har hatt de siste 16 årene. Ordføreren har vært kjempegod på å involvere kommunestyret i forkant ved behov og informere i etterkant. Det har vært dialog på prinsipielle saker med kommunestyret. Dialogen har vært både med formannskapet og kommunestyret. Ved omfattende endringer i selskapene har det vært framlagt saker for folkevalgt behandling, eksempelvis i Trønderenergi konsernet og opprettelsen av fornybarselskapet Aneo.

3.5 Sammensetning og valg av styre

3.5.1 Bruk av valgkomite og retningslinjer for deres arbeid

I Hitra kommune sin eierskapsmelding er et av eierprinsippene at kommunen skal være pådriver for at styrerepresentanter har relevant kompetanse, kapasitet og faglig bredde ut fra selskapets egenart og formålet med eierskapet, og at alle styreverv blir registrert i styrevervregisteret. Det er ikke gitt føringer for bruk av valgkomite eller retningslinjer for deres arbeid i eierstrategiprinsippene.

Ordfører sier at det er en balanse mellom å ha et såkalt profesjonelt styre og annen sammensetning, og at partimedlemskap ikke bør være førende. Kommunestyret i Hitra er

gjennomgående konsekvent med hensyn til å fordele roller, som kan være utfordrende i forhold til habilitet.

Kommunedirektøren synes de folkevalgte er gode til å finne representanter som representerer regionen ved valg til styrer. Det har vært god dialog regionalt og en god fordeling av roller. Det er viktig at selskapene er oppmerksomme på valgordningen og det er viktig at de tenker nytt.

Kommunedirektøren tror det varierer om valgkomiteene i eide selskap har retningslinjer. Samtidig er det slik at arbeidet med å sette sammen et styre er lovregulert i forhold til kvinneandel og kompetanse.

Trondheim havn IKS

I selskapsavtalen fra 01.01.23 går det blant annet frem følgende:

- *Punkt 2-3 Representantskapets oppgaver og myndighet: 5) Velge leder og medlemmer til valgkomite*
- *Punkt 3-1 Representantskapet velger 6 medlemmer og varamedlemmer i numerisk rekkefølge, samt leder og nestleder i styret. Styret skal inneha kompetanse selskapet trenger og ha en god geografisk spredning.*

I møteprotokoll fra representantskapets møte den 01.06.23 går det frem i sak 7/23, at valg av styre med leder og nestleder fattes etter forslag fra valgkomiteen. I sak 9/23 vedtas det etter øvrige forslag fra valgkomiteen følgende:

- *A) Representantskapet ber eierne igangsette arbeid med å endre vedtektene slik at antall vararepresentanter reduseres.*
- *B) Representantskapet ber eierne vurdere en egen valgkomite instruks.*

I DalPro Holding AS vedtekter fra 7.5.2020, § 6, vises det til følgende ved valg av styre:

Selskapet skal ledes av et styre på 5-7 medlemmer med personlige varamedlemmer.

Vedtektene har ingen bestemmelser rettet mot bruk av valgkomite for valg til styre.

I datterselskapet DalPro AS vedtekter fra 20.05.2022, §6, vises det til følgende ved valg til styre:

Selskapet skal ledes av samme styre som morselskapet, DalPro Holding AS. Styret skal bestå av 5 medlemmer med tilsvarende antall varamedlemmer. Det skal velges 2 styremedlemmer og 2 varamedlemmer fra hver av eierkommunene til morselskapet.

Eierkommunene skal senest to uker i forkant av generalforsamlingen utnevne en valgkomité som nominerer styremedlemmer og varamedlemmer i henhold til hvem som er på valg. Valgkomitéen skal innstille varamedlemmer i rekkefølge, og ikke som personlige varamedlemmer. Varamedlemmene skal innkalles i den nummerorden de er valgt. Valgkomitéen innstiller videre hvert år leder og nestleder i styret. Valgkomitéen skal også innstille til eventuelt endring av godtgjørelse til styrets medlemmer. Selve valget og eventuelle vedtak skjer gjennom votering under morselskapets generalforsamling.

I datterselskapets vedtekter fra 20.05.2022, vises det til følgende:

§ 7, generalforsamling:

Generalforsamlingen er selskapets høyeste myndighet, og styret for morselskapet er generalforsamling for alle heleide datterselskaper, inkludert DalPro AS.

§ 10 Gjennomføring av generalforsamling

3) Velge styremedlemmer og varamedlemmer basert på valgkomiteens innstilling til morselskapet.

4) Velge leder og nestleder basert på valgkomiteens innstilling til morselskapet.

Formannskapet i Hitra valgte den 02.03.2023, sak 29/23 styremedlemmer til DalPro AS 2023-2024. Ove Haugen ble innstilt som fast medlem og Randi Storsve Lindquist ble oppnevnt som varamedlem.

I KS sine eieranbefalinger nr. 13 vises det til at som hovedregel bør styremedlemmer i morselskapet ikke sitte i styret i datterselskaper. Dette er viktig for å unngå rolleblanding og dobbeltroller i konsernforhold. Videre har Lov om aksjeselskaper, § 6-3 følgende bestemmelser knyttet til valg av styre:

§ 6-3. Valg av styremedlemmer

- (1) Medlemmene av styret velges av generalforsamlingen, som også bestemmer om det skal velges varamedlemmer.
- (3) Det kan fastsettes i vedtektene at generalforsamlingens valgrett etter første ledd skal overføres til andre. Mer enn halvdel av styrets medlemmer skal likevel velges av generalforsamlingen, hvis ikke valgretten overføres til et vedtektsfestet selskapsorgan. Valgrett kan ikke overføres til styret eller til et medlem av styret.

3.5.2 Styrevervregisteret

Et av prinsippene for eierstyring i Hitra kommune sin eierskapsmelding er at Hitra kommune er pådriver for at alle styreverv blir registrert i KS sitt styrevervregister. Revisor har undersøkt om styremedlemmer i DalPro Holding AS og Trondheim havn IKS er registrert i styreregisteret.

Revisor finner at i DalPro Holding AS er et av fem styremedlemmer registrert i styrevervregisteret og to av fem varamedlemmer er registrert.

I styret i Trondheim havn IKS er tre av åtte styremedlemmer registrert i styrevervregisteret.

Verken DalPro Holding AS eller Trondheim havn IKS er registret som virksomheter i styrevervregisteret. Hitra kommune er registrert som virksomhet i styrevervregisteret. Ifølge styrevervregisteret vil opplysninger om folkevalgte og lederes verv og stilling i kommuner og fylkeskommuner innhentes fra Kommuneregisteret og publiseres automatisk. For kommunale selskaper publiseres opplysninger om styret og daglig leder kun når selskapet har vedtatt å knytte seg til Styrevervregisteret.

Ordfører sier at alle representanter oppfordres etter hvert valg til å registrere seg i styrevervregisteret.

3.5.3 Godtgjørelse

Ordfører sier at kommunen har ikke noe vedtak på prinsipper om styregodtgjørelse i kommunens eide selskap i folkevalgte organer.

Hitra kommunestyre besluttet 12.12.2019, sak 79/19 å sende forskrift om folkevalgtes arbeidsvilkår og godtgjøring i Hitra kommune, på høring. Der står det i § 5 om arbeidsgodtgjørelse – fast godtgjørelse, at ordførervervet tilsvarer 100 prosent stilling og varaordfører tilsvarer 20 prosent stilling. Videre at godtgjøringen forutsettes å dekke all møtevirksomhet inkludert utvalgsarbeid og styreverv som ordfører er pålagt eller valgt til. I § 6 omtales møtegodtgjørelse. Der står det blant annet at for folkevalgte representanter i interkommunale samarbeid (representantskap og felles nemnd som ikke gir godtgjøring) gis det møtegodtgjørelse på kroner 1 500,- per møte.

Det framgår av selskapsavtalen for Trondheim havn IKS at eierorganet i selskapene fastsetter blant annet godtgjørelse til styret og revisor. Det framgår av vedtektene i DalPro Holding AS, § 10, at generalforsamlingen, generelt skal behandle andre saker som etter lov eller vedtekter hører inn under generalforsamlingen, uten at disse er spesifisert nærmere.

3.6 Vurdering

3.6.1 Kommunens eierskapsmelding

Revisor vurderer at kommunen overholder lovkravet om eierskapsmelding, som er et sentralt styringsdokument for kommunens eierstyring.

Eierskapsmeldingen er behandlet av kommunestyret i forrige valgperiode. Etter revisors vurdering tilfredsstillende dokumentet i hovedsak lovkravet til innhold. Eierskapsmeldingen inneholder en generell del med gjennomgående prinsipper for hvordan eierskap skal utøves, en selskapsoversikt, og nøkkelinformasjon om hvert enkelt selskap. Ifølge kommuneloven¹ skal kommunens formål med eierskapet være angitt for det enkelte selskap, noe som i eierskapsmeldingen er uttrykt gjennom kommunens formål, forventninger og bakgrunn til hvert eide selskap. I Hitra kommune sin eierskapsmelding er DalPro AS (datterselskap) som er beskrevet som eid selskap, og ikke DalPro Holding AS (konsernselskap) som kommunen har eierskap til fra 2020. Revidering av eierskapsmeldingen er planlagt fremmet for folkevalgt behandling i løpet av 2024 for inneværende valgperiode, ifølge kommunaldirektøren.

3.6.2 Andre styringsdokumenter

Revisor vurderer at kommunestyret delvis har revidert andre styringsdokumenter og avtaler som regulerer styringen av eide selskaper.

Revisor har undersøkt to selskaper, Trondheim havn IKS og DalPro Holding AS. For Trondheim havn IKS er selskapsavtalen vedtatt av kommunestyret. Dette er beskrevet i rapportens kapittel 2.5. For endringer av organisering og etablering av DalPro Holding AS, foreligger det ikke dokumentasjon på at kommunestyret har vedtatt vedtekter. Fastsettelse av vedtekter er et sentralt område hvor eier formelt kan legge føringer på selskapet. Spørsmålet er da om fastsettelse eller endring av vedtekter er et så vesentlig styringsdokument, at kommunestyret burde behandlet saken, eller om den kan overlates til eierrepresentanten. Det må bemerkes at vedtektsendringer kan være så mangt, alt fra språklige presiseringer til sentrale endring av selskapets formål eller ny organisering, som er tilfelle i konsernselskapet DalPro Holding AS og bør være sentral føring for behandlingen. Sentrale punkt for kommunestyret er blant annet å sikre at tilstrekkelig styring av og rapportering fra

¹ Kommunelovens § 26-1, pkt c.

konsernselskapet samt datterselskap er etablert. Dette for å sikre tilstrekkelig eierinformasjon er ivare tatt i vedtektene til morselskapet i konsernet.

3.6.3 Opplæring av folkevalgte

Revisor vurderer at folkevalgte i kommunestyret har fått opplæring i eierskap, men det er uklart om opplæringen er tilstrekkelig for alle til å ha en god forståelse for roller, styringslinjer og ansvarsfordeling.

Kommunestyret har fått opplæring i eierskap ved folkevalgtopplæringen i starten av valgperioden og ved behandling av kommunens eierskapsmelding, samt enkeltsaker om eierskap i kommunestyret. Spørreundersøkelsen viser at opplæring av folkevalgte er et område hvor flere svarer at de ikke har fått tilstrekkelig opplæring om kommunens eierstyring. Det gjøres oppmerksom på lav svarprosent i spørreundersøkelsen.

3.6.4 Oppnevning av eierrepresentanter, deltakelse i selskapenes eierorgan og myndighet

Revisor vurderer at kommunen har oppnevnt sentrale folkevalgte som eierrepresentanter for utvalgte selskaper.

Revisor vurderer at myndigheten til kommunens eierrepresentant er avklart gjennom eierstrategiene, men at det er behov for noen presiseringer og utfyllinger.

Det er noe uklarhet knyttet til hva det medfører at eierrepresentanten møter uten bundet mandat, dette bør tydeliggjøres knyttet til eiersaker av betydning for Hitra-samfunnet. Videre stiller revisor spørsmål ved når vedtekter i eide konsernselskap bør forelegges kommunestyret til behandling. I forbindelse med konserndannelser i DalPro Holding AS mister kommunen det direkte eierskapet til selskapene hvor selve virksomheten foregår, eksempelvis DalPro AS (datterselskap). Det er tydelige regler i eierskapsmeldingen og delegeringsreglementet om at kommunestyret skal beslutte opprettelse og avvikling av selskaper. I spennet mellom slike saker og ordinære generalforsamlings- og representantskapsaker er det en gråson. Eksempelvis vedtektsendringer i aksjeselskaper som kan være av prinsipiell karakter og burde vært folkevalgt behandlet. Dette bør etter revisors vurdering kommunen selv avklare i en prinsipiell diskusjon knyttet til eierstrategiene i eierskapsmeldingen. Der både styring av, og roller i, samt rapportering fra selskapet vil være sentrale punkter til diskusjon.

Revisor vurderer at kommunens eierrepresentanter delvis har deltatt i generalforsamlinger, representantskapsmøter og årsmøter i eide selskap, første halvdel 2023. Det har vært

deltakelse i generalforsamlinger som har stor betydning for kommunen, eksempelvis Trønderenergi.

3.6.5 Valg av styre

Det følger av selskapsavtalen at Trondheim Havn IKS har bestemmelser for bruk av valgkomité. DalPro Holding AS mangler bestemmelser om bruk av valgkomite i vedtektene sine.

Det er imidlertid gitt føringer for bruk av valgkomite i vedtektene til datterselskapet DalPro AS. Datterselskapet har vedtektsfestet at styret skal være det samme som i DalPro Holding AS. Styret i DalPro AS er også generalforsamling i DalPro AS, ifølge vedtektene. Det kan stilles spørsmål om at vedtektene i datterselskap DalPro AS gir føringer for vedtekter morselskap DalPro Holding AS. Den normale eierstyringen fra eier av konsernselskap går via morselskap og ikke motsatt via datterselskap, etter revisors vurdering.

Videre har aksjelovens § 6-3, siste ledd krav til at valgrett ikke kan overføres til styret eller til et medlem av styret. Revisor stiller spørsmål med vedtektene i DalPro AS er i samsvar med aksjelovens krav. Styret er generalforsamling (dobbeltrolle) i DalPro AS, og velger styret med føringer fra valg av styret fra konsernselskapet DalPro Holding AS.

Det er usikkerhet i intervjuinformasjon om alle selskaper kommunen har eierskap i, har vedtektsfestet bruk av valgkomite. Generelt bør en valgkomité være uavhengig av både styret og daglig ledelse, blant annet fordi valgkomitéer skal foreslå medlemmer til styret og godtgjørelse til styret. Uheldige rolleblandinger kan gi habilitetsutfordringer i kommunens eierskap. Føringer for bruk av valgkomite er relevant for kommunen eierstrategi og bør være til diskusjon.

Revisor vurderer at Trondheim havn IKS og DalPro Holding AS mangler retningslinjer for valgkomitéen.

Det foreligger et vedtak i representantskapsmøte for Trondheim Havn IKS fra juni 2023, hvor representantskapet ber eierne vurdere en egen valgkomite instruks.

Det er formannskapet i Hitra kommune som valgkomite, som har innstilt styrerepresentanter fra kommunen i DalPro AS (datterselskapet). Det foreligger ingen dokumentasjon på at retningslinjer ligger til grunn for valg av styrerepresentanter i saken eller i vedtaket fra formannskapet i kommunen. Styret i DalPro Holding AS og i datterselskapet DalPro AS er identisk, gir dobbeltroller og samsvarer ikke med KS anbefalingene nr. 13. Denne anbefaler et

tydeligere skille i hvem som utøver rollene i konsernselskap, dette for å unngå rolleblanding og habilitetsutfordringer.

Det er også et forhold knyttet til at styret i DalPro AS – datterselskap, også er generalforsamling for DalPro AS – datterselskap, noe som gir en dobbeltroller og habilitetsutfordringer, ut fra revisors vurdering.

Revisor vurderer at registreringene i styrevervregisteret for utvalgte selskaper som kommunen har eierinteresser i, er mangelfulle.

Revisor vurderer at kommunestyret ikke har hatt en prinsipiell diskusjon om styrehonorar i eide selskap.

3.7 Konklusjon

Hitra kommunes eierstyring er i hovedsak i samsvar med utvalgte krav og anbefalinger.

Kommunen har vedtatt en eierskapsmelding i forrige valgperiode, som oppfyller lovkravet til innhold. Det er videre plan om å revidere eierskapsmeldingen i 2024. Det savnes en tydeligere avklaring knyttet til eierrepresentantenes mandat, samt eierføringer for behandling av vedtekter, selskapsavtaler og andre styringsdokumenter for eide selskap i eierstrategiene.

Kommunestyret får opplæring i eierskap, men for noen er ikke denne opplæringen tilstrekkelig for å ha en god forståelse av roller, styringslinjer og ansvarsfordeling, som er viktig i kommunens eierstyring.

Kommunestyret oppnevner sentrale folkevalgte som eierrepresentanter, og disse møter delvis i eierorganene. Myndigheten til eierrepresentantene er i hovedsak avklart. Det er behov for presiseringer knyttet til hva det medfører å møte uten bundet mandat, samt hvordan sentrale endringer i vedtekter i eide selskap skal behandles i kommunen.

Av de to selskapene som er undersøkt, har et selskap bestemmelser om bruk av valgkomité for styrevalg. Begge utvalgte selskap mangler instruks for valgkomitéen. Videre er styret i morselskapet DalPro Holding AS også styre i flere av datterselskapene, noe som strider med KS-anbefalingene og kan medføre rolleblanding og habilitetsutfordringer. Styret og generalforsamling i datterselskapet DalPro AS utøves av de samme personene i en dobbeltrolle, noe som også kan medføre rolleblandinger og habilitetsutfordringer. Kommunestyret som eier av konsernselskapet DalPro Holding AS bør ha oppmerksomhet på krav til styringsforhold og dobbeltroller. Dette for å gi føringer for å unngå rolleblandinger i sine

vedtatte eierstrategier til eide selskap. Styrevervregisteret har mangelfulle opplysninger om styreverv i de to utvalgte selskapene. Kommunestyret har ikke hatt en prinsipiell diskusjon knyttet til fastsettelse av styregodtgjørelse i eide selskap.

3.8 Anbefalinger

Revisor anbefaler kommunen å:

- Revidere og tydeliggjøre eierstrategiene knyttet blant annet til:
 - Eierrepresentantens myndighet
 - Behandling av vedtekter i eide selskap
 - Styring av eide konsernselskap
- Gi føringer for at alle selskaper har vedtektsfestet bruk av valgkomité og instruks for valgkomitéens arbeid.
- Oppdatere selskapsinformasjon om DalPro Holding AS i eierskapsmeldingen.
- Være aktiv pådriver for at styreverv registreres i styrevervregisteret.
- Gjennomføre en prinsipiell diskusjon om styregodtgjørelse i eide selskap.
- Å tilby opplæring om eierstyring til kommunestyrets medlemmer ut over folkevalgt-opplæringen.

4 OPPFØLGING AV EIERSKAP

4.1 Problemstilling

Det er utarbeidet følgende problemstilling om oppfølging av kommunens eierskap:

Har kommunen system for oppfølging av sine eierskap og følges disse, herunder forutsigbare kommunikasjonsformer mellom kommunestyret og eierrepresentant?

4.2 Kontrollkriterier

Følgende kontrollkriterier er utledet for denne problemstillingen:

- *Det bør avholdes jevnlig eiermøter med selskapene.*
- *Kommunestyret bør få en årlig rapport om tilstanden for selskapene.*
- *Det bør etableres forutsigbare kommunikasjonsformer mellom kommunestyret og eierrepresentanten.*

Utleddingen av kontrollkriteriene finnes i vedlegg en.

4.3 Kommunens oppfølging av eierskapet

4.3.1 Eiermøter

I intervjuene vises det til at en del selskap også har eiermøter utover de lovpålagte årsmøtene. Der deltar både kommunedirektør og ordfører. De er veldig fornøyde med møtene, og de gir godt informasjons- og diskusjonsgrunnlag til utøvelsen av kommunens eierstyring.

Ordfører viser til at saker om eierskap drøftes i folkevalgte organer ved behov, eksempelvis Trønderenergi med omorganisering og utvalg av deler av selskapet. Det var en stor sak som var til behandling i alle eierkommunene. I slike saker får eierrepresentanten med føringer fra kommunestyret som eier. Kommunen inviterer selskapene til å orientere kommunestyret så langt det er mulig. Det gir politikerne muligheter til å stille spørsmål og få høre svarene direkte fra selskapene.

Ordfører sier at når det gjelder uttreden av Kristiansund og Nordmøre havn IKS, var det en lang prosess med noe støy. Ordfører har forholdt seg til flertallet i kommunestyret hvor det bare var to som stemte mot. Først en sak om å melde uttreden og oppfølging av dette. Etterpå

ble det en ny sak om inntreden i Trondheim havn IKS, som også ble behandlet i flere saker senere.

Kommunedirektør sier at det var og er stor enighet på folkevalgt nivå om avgjørelsen om å skifte havneselskap og man fikk etablert dette, men det tok ca. et år lengre tid før alt var på plass.

Ordfører sier at DalPro Holding AS har regelmessige orienteringer i kommunestyret. Selskapet er viktig som vekstbedrift. Da det kom krav fra NAV om å skille attføring og sideaktivitet, var styreleder og daglig leder fra DalPro i kommunestyret og orienterte om organisatoriske endringer.

Kommunedirektør sier at prosessen med omstrukturering av DalPro har gått greit. Det er et veldig viktig selskap i øyregionen. Kommunedirektøren opplever ikke noe støy omkring at selskapet har blitt organisert som et konsernselskap.

4.3.2 Rapport om selskapenes tilstand

I eierskapsmeldingens vedlegg en, er det gitt en oversikt over de selskapene som kommunen eier. I denne oversikten framgår også Hitra kommunes forventninger til selskapene.

I tilknytning til det enkelte selskap er det redegjort for følgende punkter:

- Nøkkelinformasjon (om eierskapet)
- Regnskap siste tre år
- Formål (med selskapet)
- Selskapets samfunnsansvar
- Bakgrunn for eierskapet
- Hitra kommunes forventninger til selskapet

Formannskapet i Hitra kommune behandlet i sak 97/2022 og 104/2023 en oppdatering av vedlegget til eierskapsmelding 2020 til 2024, informasjon om selskapene. I saksframlegget framgår i tillegg endringene i selskaper hvor kommunen har eierinteresser.

Ordfører sier at tidligere var det vanlig at selskapenes årsrapporter ble lagt fram for politikerne, men det gjøres ikke nå lengre fordi det blir mye dokumenter. Sist eierskapsmeldingen ble presentert i formannskapet var det uten årsrapporter, men de er tilgjengelig ved forespørsel. Uten unntak har ordfører fått god nok informasjon fra selskapene. I kommunestyret må det hensyntas at alle ikke kan regnskap eller er interessert i eierskapene, forteller ordføreren.

Ordfører sier at kommunestyrerepresentantene skal være så interessert at vedkommende spør hvis det er noe, eksempelvis i behandlingen av eierskapsmeldingen i kommunestyret og den årlige behandlingen i formannskapet.

Kommunedirektør sier at selskapsinformasjonen oppdateres årlig. Det er bra både når det gjelder å justere i forbindelse med dialogen med selskapene, intensjonen med selskapene, selskapenes målsettinger samt å få inn nye eierskap og sikre dokumentasjon på hva som har gått ut. Revisor har i kapittel 3 vist til informasjon om at DalPro Holding AS ikke er beskrevet i selskapsinformasjonen, men som DalPro AS.

4.3.3 Forutsigbare kommunikasjonsformer

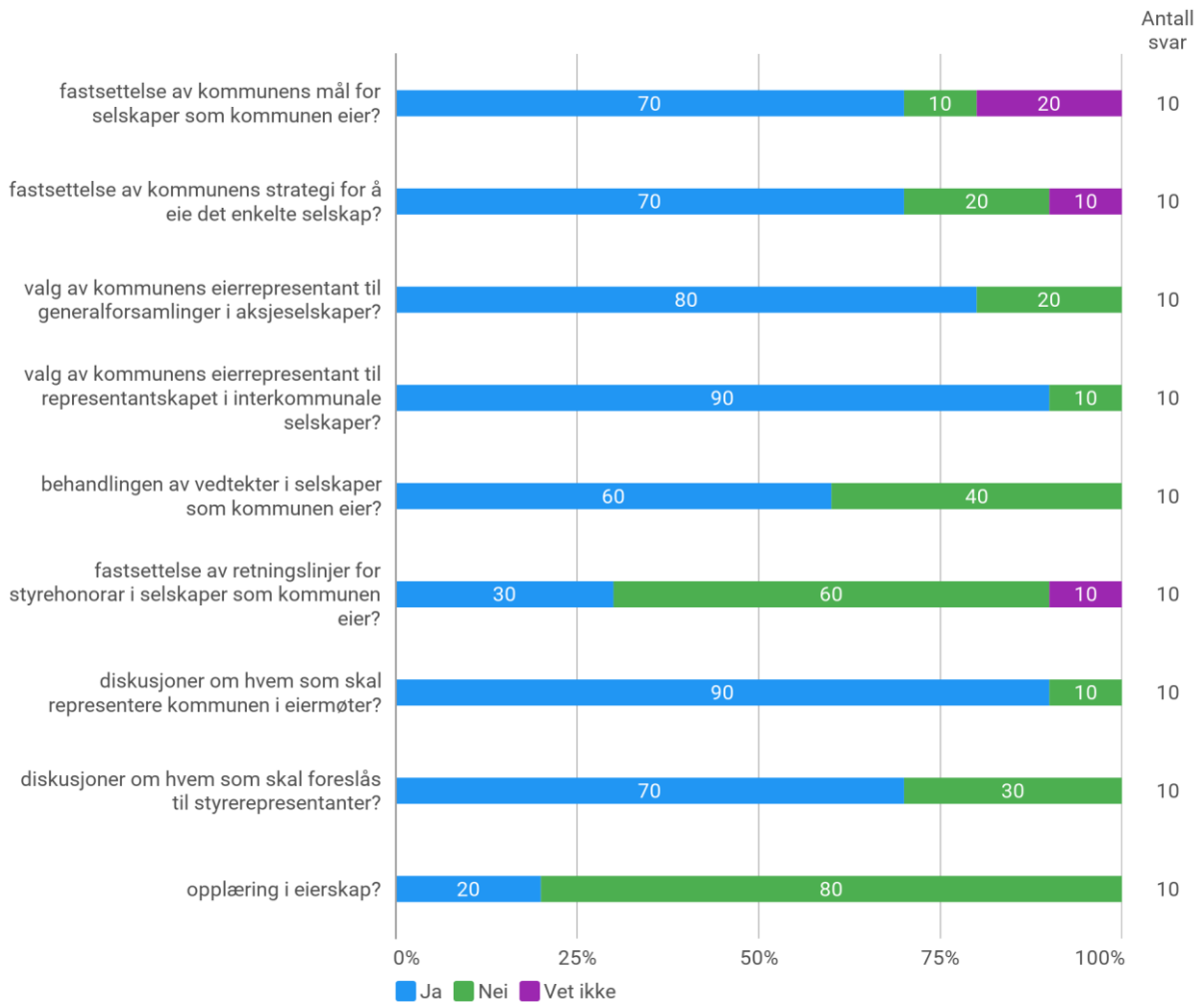
Innkallinger og protokoller fra eiermøter legges ikke frem for kommunestyret, men oppsummeres for hvert selskap i vedlegg til eierskapsmeldingen, denne behandles årlig i formannskapet. Ordfører viser til at de som etterspør får tilgang til denne dokumentasjonen etter behov.

Det er også en gjennomgang av hvert selskap knyttet til formannskapets årlige behandling av vedlegget til eierskapsmeldingen. Videre viser ordfører til at selskaper orienterer kommunestyret om saker som har betydning for Hitrasamfunnet, og hvor det gis mulighet til kommunestyret å stille spørsmål direkte til selskapet. Videre har ordfører dialog med kommunestyret knyttet til spesielle saker som påvirker Hitra samfunnet og behandles i de ulike eiermøtene til eide selskap. Kommunens praksis for dialog mellom ordfører som eierrepresentant og kommunestyret bekreftes av kommunedirektør.

4.3.4 Resultat fra spørreundersøkelsen

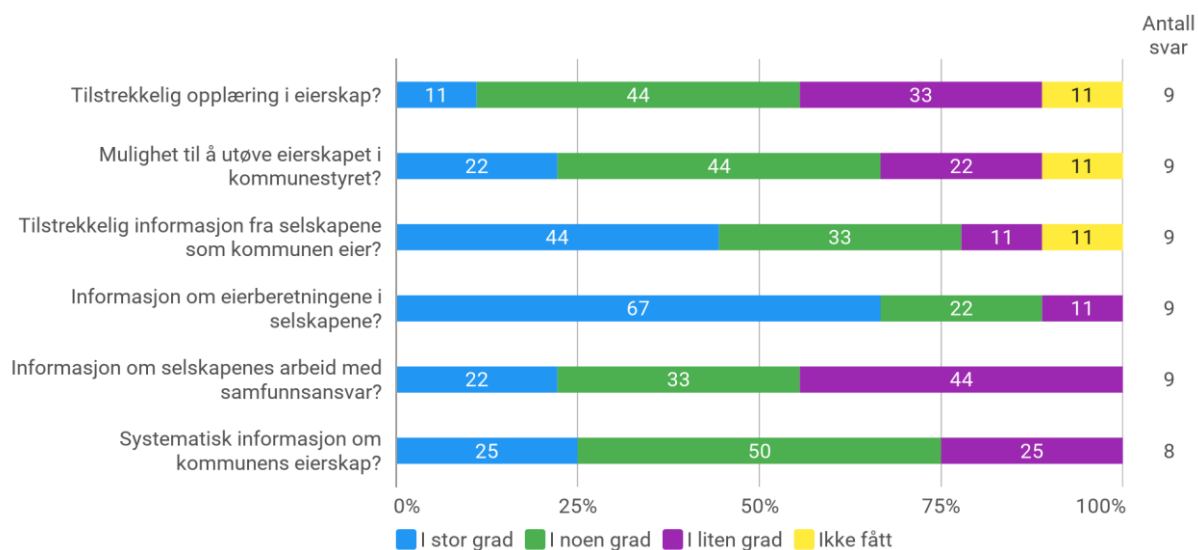
Det er gjennomført en spørreundersøkelse rettet mot kommunestyret faste medlemmer for perioden 2019-2023 knyttet til deres erfaringer med kommunens eierstyring. Resultatet fra undersøkelsen er presentert i to tabeller under. På grunn av lav svarprosent er ikke svarene tillagt stor vekt i revisjonen.

Figur 1. Har du som politiker deltatt i:

Resultatene fra undersøkelsen viser at de som har svart i hovedsak deltar i fastsettelse av kommunens mål og strategi for eide selskaper, valg av eierrepresentanter og deltakere på eiermøter og diskusjoner om hvem som skal foreslås som styrerepresentant i eide selskaper. Respondentene er mer usikre på om de deltar i saker knyttet til vedtekter i selskaper, fastsetter retningslinjer for styrehonorar og opplæring i eierskap.

Figur 2. I hvor stor grad opplever du at du har fått:

Resultatene fra undersøkelsen viser at de som har svart opplever i hovedsak å ha fått mulighet til å utøve eierskapet i kommunestyret, motta tilstrekkelig informasjon fra selskapene, selskapenes eierberetning og systematisk informasjon om kommunens eierskap. Det varierer om faste kommunestyremedlemmer opplever å ha fått tilstrekkelig opplæring i eierskap og informasjon om selskapenes samfunnsansvar.

Respondentene fikk mulighet til å opplyse om hvilke utfordringer de ser med kommunalt eierskap. Følgende svar er mottatt:

- Å være tydelig nok på hva man vil oppnå med eierskapet, og derav om resultatvurderingen blir god nok.
- Så lenge det er åpenhet og rom for demokratisk behandling ser jeg ingen problem.
- Ofte manglende oversikt.
- Må være påpasselig med habiliteten!
- Liten påvirkningskraft og konkurransevridende.
- At eierskap utøves iht. kommunestyrets, ønsker.

4.4 Vurdering

4.4.1 Eiermøter

Revisor vurderer at det avholdes jevnlig eiermøter i enkelte selskaper.

I noen selskaper er eiermøter mer formalisert enn i andre selskaper. Det er opplagt at behovet for eiermøter vil være forskjellig mellom de ulike selskapene, alt etter situasjonen i selskapet

og hvem som er eiere. I heleide aksjeselskap vil det være enklere å gjennomføre eiermøter enn i selskap med flere eiere. I saker som har betydning for kommunen, inviteres også selskapene i kommunestyret for å orientere og hvor det også kan stilles spørsmål fra kommunestyret, noe som gir viktig informasjon for kommunens eierstyring.

4.4.2 Årlig rapport om selskapenes tilstand

Revisor vurderer at formannskapet får en årlig rapport om selskapenes tilstand gjennom årlig revidering av vedlegget til eierskapsmeldingen.

Behandling av eierskapsmeldingens vedlegg om selskapene, gir formannskapet en årlig tilbakemelding om selskapenes tilstand. Informasjonen omfatter nøkkelopplysninger om eierskap, regnskap siste tre år, formål med selskapet, selskapets samfunnsansvar, bakgrunn for eierskapet og kommunens forventninger til selskapet. Revisor vurderer at informasjonen gir relevant informasjon om selskapenes tilstand.

Det savnes en avklaring om kommunestyrets rolle for behandling av den årlige selskapsinformasjonen om selskapenes tilstand. Dette for å legge bedre til rette for at kommunestyrets medlemmer også er kjent med de eide selskapenes tilstand og får en årlig tilbakemelding om denne. Dette legger bedre til rette for at kommunestyrets medlemmer kan stille spørsmål om denne.

4.4.3 Kommunikasjonsformer - folkevalgte organer og eierrepresentanter

Revisor vurderer at det er etablert en forutsigbar kommunikasjonsform fra eierrepresentanten, men det er enkelte forbedringspotensialer i denne.

Den årlige tilbakemeldingen av selskapenes tilstand og behandling av denne er en informasjon om selskapene som er satt i system. Videre at eiersaker som har betydning for Hitrasamfunnet behandles i folkevalgte organer. Slike rutiner bidrar til at dialogen mellom eierrepresentant og folkevalgte organ blir forutsigbar, noe som er viktig å videreføre. Revisor savner at innkallinger og protokoller fra eiermøter gjøres tilgjengelig for kommunestyrets medlemmer i kommunen, noe som hadde lagt bedre til rette for systematisk informasjon fra selskapene.

4.5 Konklusjon

Hitra kommune har i hovedsak systemer for oppfølging av sine eierskap som følges, samt etablert forutsigbare kommunikasjonsformer.

Det kan være hensiktsmessig å diskutere og avklare arbeids- og informasjonsdeling i oppfølgingsarbeidet. Dette for å sikre tilstrekkelig involvering fra kommunestyret som eier. Hitra kommune eier mange ulike selskaper. Derfor er det nyttig med en arbeidsfordeling i oppfølgingsarbeidet. Noen selskaper er av ulike årsaker viktigere for Hitra samfunnet, og må følges tettere opp enn andre. Kommunestyret bør vurdere hvilke selskaper de ønsker å være tettere på som eier, og i den forbindelse klargjøre hvilke selskaper som følges opp av kommunestyret og/eller formannskapet, samt i dialogen med eierrepresentant som utfører eierstyringen. Hvilken informasjon som skal være tilgjengelig årlig fra selskapene og til hvilket folkevalgt organ, bør også avklares tydeligere.

4.6 Anbefaling

Revisor anbefaler kommunen å:

- Revidere arbeids- og informasjonsdelingen i oppfølgingsarbeidet av eide selskap.
- Avklare hvilken informasjon som skal være tilgjengelig for eide selskap i folkevalgte organ.

KILDER

Lov om aksjeselskaper (aksjeloven) LOV-1997-06-13-44. Nærings- og fiskeridepartementet.

Lov om interkommunale selskaper (IKS-loven) LOV-1999-01-29-6. Kommunal- og distriktsdepartementet.

Lov om samvirkeforetak (samvirkelova) LOV-2007-06-29-81. Nærings- og fiskeridepartementet.

Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) LOV-2018-06-22-83. Kommunal- og distriktsdepartementet.

Prop. 46 L (2017-2018) Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven). Proposisjon til Stortinget. Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

KS Folkevalgtprogram 2019-2023: Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll.

VEDLEGG 1 – UTLEDNING AV VURDERINGSKRITERIER

Ifølge forskrift om kontrollutvalg og revisjon (§15) skal det etableres revisjonskriterier for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Revisjonskriterier er de krav og forventninger som data revideres/vurderes til. Disse kriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området. Slike autoritative kilder kan være lov, forskrift, forarbeider, rettspraksis, politiske vedtak (mål og føringer), administrative retningslinjer, samt statlige føringer og praksis. I denne forvaltningsrevisjonen har vi benyttet oss av følgende kilder til revisjonskriterier:

- Kommuneloven
- Lov om interkommunale selskaper
- Aksjeloven
- KS eieranbefalinger

Eiernes styringsdokumenter

Kommunelovens § 26-1 første ledd setter krav til kommunene at de skal utarbeide en eierskapsmelding minst en gang i valgperioden. Eierskapsmeldingen skal vedtas av kommunestyret. I § 26-1 andre ledd stilles det følgende krav til eierskapsmeldingens innhold:

- Kommunens prinsipper for eierstyring
- Oversikt over selskaper, kommunale foretak og andre virksomheter som kommunen har eierinteresser i eller tilsvarende
- Kommunens formål med sine eierinteresser eller tilsvarende interesser i virksomheter som nevnes

KS anbefaling nr. 4 anbefaler en årlig revidering av eierskapsmeldingen tilknyttet ny selskapsinformasjon.

- *Kommunen bør jevnlig revidere styringsdokumentene som regulerer styringen av eide selskaper.*

Kommunestyret som eier

KS anbefaling nr. 3 sier at kommunestyret bør få tid til kompetanseutvikling knyttet til eierskap for samtlige folkevalgte tidlig i perioden. Dette vil gi kommunestyremedlemmene et kunnskapsgrunnlag som eier av ulike selskapet.

KS anbefaling nr. 7 sier at eierstyring skal utøves innenfor rammene av kommunestyrets vedtak og at eierstyringen skal skje igjennom eierorganet for selskapene. For at kommunestyret skal kunne utøve eierrollen bør det få informasjon om selskapene de eier og informasjon fra selskapene må settes i system. KS anbefaling nr. 7 sier videre at for aksjeselskap og interkommunale selskapet bør det etableres forutsigbare kommunikasjonsformer mellom kommunestyret og eierorganet, som forankres i eierskapsmeldingen. Slik kan eier sikre engasjement, debatt og reell politisk avklaring av eierorganets myndighet.

- *Det bør gjennomføres obligatorisk opplæring av, og gis informasjon til folkevalgte om eierstyring, herunder om roller, styringslinjer og ansvarsfordeling.*

Eierrepresentasjon

Kommunestyret er kommunens øverste myndighet og dermed den formelle utøveren av eierskapet. Det er vanlig at kommunestyret velger noen til å representere kommunen i selskapenes eierorganer og kommunelovens § 5-3 hjemler intern delegasjon fra kommunestyret til andre folkevalgte organ, ordfører eller kommunedirektør.

Eierskapet utøves i eierorganene. Eierorganet i et aksjeselskap er generalforsamling, mens eierorganet i et interkommunalt selskap er representantskap. KS anbefaling nr. 7 sier at som hovedregel bør sentrale folkevalgte oppnevnes som representanter i eierorganet. Når en eierrepresentant er valgt til å representere kommunen bør vedkommende møte i eierorganet.

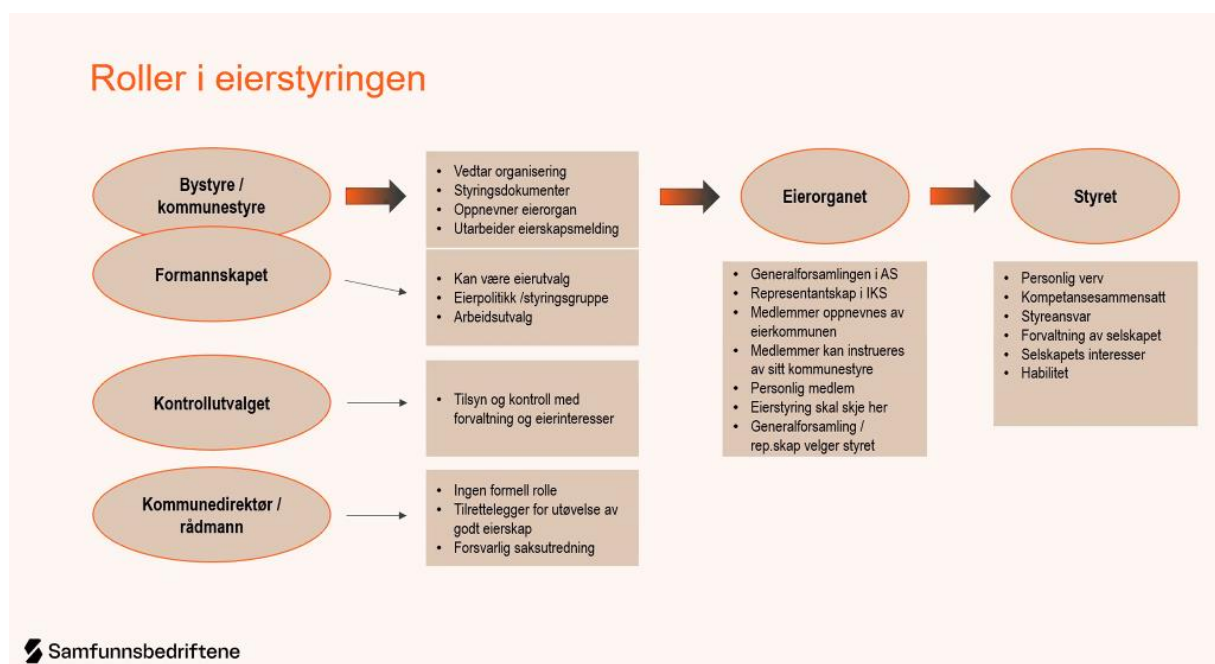
Når kommunestyret velger noen til å representere kommunen i eierorganene, ligger det implisitt at vedkommende skal ivareta kommunens eierinteresser. Kommunestyret kan legge føringer for hvordan dette eierskapet skal utøves. Overordnede føringer legges i kommunens eierskapsmelding. I tillegg kan kommunestyret behandle saker som eierrepresentanten skal følge opp i eierorganene. I interkommunale selskap kan kommunestyret gi eierrepresentanten bundet mandat. Hvis kommunen legger sterke føringer på et selskap, kan dette hemme selskapets konkurransedyktighet. Eierutøvelsen i eierorganet omfatter fastsettelse av vedtekter (aksjeloven § 5-18, selskapsavtale i IKS-loven § 4), valg av styre (aksjeloven § 6-3, IKS-loven § 10) og fastsettelse av styrets godtgjørelse (aksjeloven § 6-10). I tillegg gir § 5-11 aksjeeierne rett til å få saker behandlet på generalforsamlingen.

Fastsettelse av vedtekter er i aksjeloven og IKS-loven tillagt henholdsvis generalforsamlingen og representantskapet. I interkommunale selskaper tilsvarer selskapsavtalen vedtektene og § 4 i IKS-loven sier at kommunestyret skal vedta avtalen og det kreves tilslutning fra alle

deltakere. For interkommunale selskaper er behandlingen av selskapsavtalen i kommunestyrene en betingelse for at selskapsavtalen skal være gyldig.

For aksjeselskaper sier aksjeloven § 5-18 at beslutningen om å endre vedtektene treffes av generalforsamlingen, hvis ikke noe annet er fastsatt i lov. Når et aksjeselskap stiftes av de som skal tegne aksjer i selskapet, skal det opprettes et stiftelsesdokument som kan inneholde selskapets vedtekter. Det ligger ingen automatikk i at kommunestyret involveres i saker med vedtektsendringer i henhold til aksjeloven, men det kan stilles spørsmål med om dette er en sak som burde vært behandlet ettersom det ikke er en ordinær årsmøtesak.

Roller i kommunens eierstyring er beskrevet på denne måten av Samfunnsbedriftene:

Kilde: Samfunnsbedriftene

- *Kommunen bør utnevne sentrale folkevalgte som eierrepresentanter*
- *Eierstyringen skal utøves gjennom deltakelse i selskapenes eierorgan.*
- *Myndigheten til kommunens eierrepresentant bør være tydelig avklart*

Sammensetning og valg av styre

KS anbefaler (nr. 9) at eier gjennom selskapets eierorgan sørge for at styrets kompetanse samlet sett er tilpasset det enkelte selskapets formål og virksomhet. Det anbefales at selskapet sikrer opplæring av styremedlemmene. KS anbefaler (nr. 10) at det i vedtektene eller selskapsavtalen bør fastsettes at valg av styrer i kommunalt eide selskaper bør skje ved bruk av valgkomite. Det bør lages retningslinjer som regulerer komiteens arbeid. (nr. 10). Dette er

også knyttet til KS anbefaling nr. 12 om å lage rutiner for å sikre nødvendig kompetanse i selskapsstyrene. KS anbefaling nr. 13 sier at som hovedregel bør styremedlemmer i morselskapet ikke sitte i styrene i datterselskap, blant annet begrunnet i habilitetsutfordringer.

KS anbefaler (nr. 15) at styrene etablerer faste rutiner for å håndtere mulige habilitetskonflikter. Ordfører og kommunedirektør bør derfor ikke sitte i styrer i selskaper. I kommunalt eide selskaper kan det fort oppstå uheldige rollekonflikter som det bør være åpenhet omkring og som bør vurderes i forbindelse med valg til styrer og eventuell andre sentrale verv. KS anbefaling nr. 16 sier at kommunen bør foreta en prinsipiell avklaring av godtgjøring for styreverv. Denne bør danne grunnlag for eierorganets fastsetting av styrehonorar.

KS anbefaling nr. 17 sier at alle som påtar seg verv og som sitter i ledelsen av kommunale foretak eller selskaper bør registreres i KS sitt styrevervregister. Dette bidrar til åpenhet omkring hvilke roller lokalpolitikere har og er viktig for å unngå mistanke om rolleblanding.

Aksjelovens § 6-10 gir generalforsamlingen myndighet til å fastsette styrets godtgjørelse. KS anbefaling nr. 16 sier at kommunen, i forbindelse med eierskapsmeldingen, bør ha en prinsipiell diskusjon om godtgjøring av styreverv.

- *Det bør vedtektsfestes en ordning med bruk av valgkomité*
- *Valgkomiteen bør ha retningslinjer for styrets sammensetning, kompetanse, habilitet,*
- *Kommunen bør ha en prinsipiell diskusjon om registrering av styreverv i styreregister og godtgjøring av styreverv.*

Oppfølging av eierskapet – problemstilling 2

Eiermøter og dialog med selskapet

KS anbefaler (nr. 6) at det holdes jevnlige eiermøter mellom kommunen som eier, styret og daglig leder for selskapet. Et eiermøte er et uformelt og uforpliktende møte der det ikke skal treffes vedtak, men hvor både eieren og selskapet kan ha gjensidig informasjonsutveksling, forventningsavklaringer og drøfte generell utvikling og rammevilkår for virksomheten. Eierstyring skal formelt skje i representantskapet eller generalforsamlingen.

Årlig rapport om selskapene

KS anbefaler (nr. 4) at kommunestyret bør få en årlig rapport om tilstanden (økonomi, spesielle forhold osv.) for selskapene, i tillegg til den pålagte eierskapsmelding i henhold til kommuneloven § 26-1.

- *Det bør avholdes jevnlige eiermøter med selskapene*
- *Kommunestyret bør få en årlig rapport om tilstanden for selskapene*
- *Det bør etableres forutsigbare kommunikasjonsformer mellom kommunestyret og eierrepresentanten.*

VEDLEGG 2 – UTTALELSE

Eierrepresentant/ordfører uttalelse:

høringsrapport om kommunens eierstyring

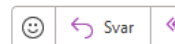
Ole Laurits Haugen <Ole.Laurits.Haugen@hitra.kommune.no>

Til Arve Gausen
Kopi Ingjerd Astad

i Du svarte på meldingen 02.11.2023 08:13.

Protokoll Representantskap 010623 signert.pdf
565 KB

Hei,

Se vedlegg

I ditt utkast, pkt 2.5 så ber jeg om følgende noteopplysning om meg som styremedlem i Trondheim havn IKS: «innvalgt som ny fra 01.06.2023».

Videre i tabell 6, oppgi at Monica Mollan, møtte med fullmakt for Hitra kommune

Kommunedirektørs uttalelse:

SV: Oversendelse av høringsrapport om kommunens eierstyring av eide selskap

Ingjerd Astad <Ingjerd.Astad@hitra.kommune.no>

Til Arve Gausen

i Du svarte på meldingen 15.11.2023 13:51.

ons. 15.11.2023 10:12

Først ønsker jeg bare å si at denne forvaltningsrevisjonen vil bli et godt bidrag til å forbedre eierskapsmeldingen i Hitra kommune. I den utredningen kommunedirektøren skal foreta i revidert eierskapsmelding for inneværende valgperiode vil dette bidra til forbedring av dokumentene.

Her er kommunedirektørens tilbakemeldinger på høringsrapporten om kommunens eierstyring av eide selskaper:

Side 7: Anbefaler at det framkommer at Hitra kommune har gått ut av KNH – slik det står nå, kan det se ut som vi er i 2 havneselskap.

Siden 9: Svar på spørreundersøkelsen – dersom det her skal spekuleres i lav svarprosent, kan det jo også henge sammen med at mange av de folkevalgte representantene mener at eierstyringen er godt ivarett;))

Side 15: Ang styret i Trondheim Havn – der bør det stå når Ole L. Haugen kom inn i styret.

Side 19: Her står det henviser til KS folkevalgtopplæring – riktig benevnelse er KS folkevalgtprogram. En liten detalj, men jeg vet KS er opptatt av benevnelsen.

Side 19: Jeg ser det står i min uttalelse at jeg henviser til 'politikere'. Jeg benytter konsekvent begrepet 'folkevalgte'. Om jeg ikke gjorde det i intervjuet med dere, så var det dessverre en glipp. Jeg ber om at dere korrigerer til 'folkevalgte' i mine uttalelser. Begrunnelsen for at jeg konsekvent benytter dette, er at politikere kan være så mange flere enn de folkevalgte.

Side 20: Når det gjelder IKS'er krever lovverket at det velges fast representant + 2 vararepresentanter til representantskapet. Dette er konsekvent gjort i forbindelse med behandlinger i kst i oppstart av ny valgperiode. Dette står ikke spesifikt i vårt delegeringsreglement – men lovens bestemmelser er altså fulgt opp for ny valgperiode.

Side 22: «Her kan det generelt sett være en risiko ved skifte av ordfører». Denne uttalelsen blir noe overflødig nå etter valget. Den var uttalt før det ble klart hvem som ble ordfører. Jeg ønsker setningen tatt ut.

Side 25: Det står at «Eierskapsmeldingen er behandlet av kommunestyret i inneværende valgperiode» - sannsynligvis fordi dette er skrevet i forrige valgperiode. Bør kanskje presiseres at dette er for forrige valgperiode, og at revidering av eierskapsmelding skal fremmes for politisk behandling i løpet av 2024 i inneværende valgperiode.

Ang eieroversikten: I tillegg har vi Trøndelag Sparebank og KLP, de er ikke nevnt i oversikten i kap 2.

Og så et spørsmål fra meg angående kap 1.4: Her er jeg usikker på hvem dere mener skal stå for innholdet?

Mvh
Ingjerd Astad
Kommunedirektør

Hovedkontor: Brugata 2, Steinkjer

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidt norge.no